

2013-09-19

Handläggare
Pia Modin
Telefon: 08 508 25618**Till**
Socialnämnden

Kvinnor och barn i rättens gränsland

Svar på remiss av SOU 2012:45

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
FörvaltningschefFredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Utredningens uppdrag är att kartlägga förekomsten av våld, hot och kränkningar som drabbar utländska kvinnor och deras barn som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning. Vidare ska de utsatta kvinnornas behov av insatser identifieras samt förslag lämnas till hur insatserna kan förbättras. För att förstå problembilden görs en analys av lagstiftningen. Förvaltningen delar i huvudsak utredningens analys.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande överlämnat remiss av betänkande Kvinnor och barn i rättens gränsland, SOU 2012:45. Remisstiden sträcker sig till den 8 november 2013.

Ärendet har även remitterats till stadsdelsnämnderna i Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm samt utbildningsnämnden, stadsledningskontoret, Somaya, Terrafem och Sveriges Kvinno- och tjejjourers Riksförbund (SKR).

Betänkandet i sammanfattning

Utredningens uppdrag är att kartlägga förekomsten av våld, hot och kränkningar som drabbar utländska kvinnor och deras barn som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning. Vidare ska de utsatta kvinnornas behov av insatser identifieras samt förslag lämnas till hur insatserna kan förbättras. För att förstå problembilden görs en analys av lagstiftningen.

Uppdraget har fokus på kvinnorna och betänkandet handlar därför mycket om kvinnorna. Utgångspunkten är dock att det är mäns våld och kränkning av kvinnor och barn som är problemet. Utredningens frågor liksom förslagen till lösningar grundar sig i en förståelse av att det våld och den kontroll som män utövar mot kvinnor med tidsbegränsat uppehållstillstånd liksom allt annat våld mot kvinnor är en fråga om kvinnors mänskliga rättigheter och ett svenskt jämställdhetsproblem.

De medföljande barnens situation är komplex och särskilt problematisk. Utredningen framhåller att det finns mycket starka skäl för att i särskild ordning se över barnens situation med hänsyn till tvåårsregeln.

Att kartlägga förekomsten av våld är en mycket svår uppgift, mörkertalet är alltid stort. Utredningen har genom enkäter till myndigheter och kvinnojourer undersökt i vilken utsträckning de har haft kontakt med våldsutsatta kvinnor och barn med tillfälligt uppehållstillstånd på grund av anknytning. Därutöver har fyra berörda kvinnor djupintervjuats. Svaren indikerar att det handlar om flera tusen utländska kvinnor och barn per år.

Utredningen pekar på att begreppsförvirringen kring tvåårsregeln är stor (med tvåårsregeln avses att en medborgare utanför EU som kommer till Sverige på grund av anknytning oftast bara får ett tillfälligt uppehållstillstånd under en provotid om två år).

Tvåårsregeln försätter utlänningen i underläge i förhållande till anknytningspersonen. Utredningen anser att starka jämställdhetsskäl talar mot tvåårsregeln och föreslår att den utreds vidare.

I övrigt lämnar utredningen följande förslag för att förhindra att kvinnor och barn kommer till Sverige och blir brottsoffer.

- Lagstiftningens uppgift är i första hand att försöka identifiera oseriösa anknytningspersoner genom ökade kontrollåtgärder och förhindra att de ges möjlighet att genom anknytning föra kvinnor till Sverige. Det finns idag ett antal män som medvetet utnyttjar systemet.
- Migrationsverket ska i samband med riskbedömning och seriositetsprövning som huvudregel alltid ta in utdrag ur kriminalregistret, polisregistret och folkbokföringen vid s.k. snabba anknytningar (utlänningen har inte tidigare sammanbott med anknytningspersonen).
- Riskbedömningen om våld och kränkningar och seriositetsprövningen ska även omfatta gifta. Utredningen menar att detta är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet (som innebär att anknytningspersoner i Sverige ska ha en ovillkorlig rätt att förenas med sina gifta partner).
- Skyddsregeln i utlänningslagen innebär en möjligt för utlänningen att få permanent uppehållstillstånd om förhållandet upphör inom två år. Det ska räcka att kvinnan gör sannolikt att våld eller allvarliga kränkningar av henne eller barnet förekommit i förhållandet, utan inskränkningar av de andra kriterierna som finns idag.
- En kvinna som uppger våld/allvarlig kränkning i förhållandet riktat mot henne eller barnet ska ha rätt till ett offentligt biträde.
- Förbättrad samhällsinformation såväl före (på ambassader) som efter inresan till Sverige.
- Länsstyrelserna ska samordna insatser för att hjälpa och stödja kvinnor som kommer till Sverige på grund av anknytning och som far illa.

Sammanfattning av remissen bifogas ärendet. Betänkandet finns i sin helhet på regeringens hemsida:

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/58/65/538ce845.pdf>

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats av strategiska enheten inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Regeringen vill ha synpunkter på betänkandet SOU 2012:45 med undantag för de delar som inte ingick i utredarens uppdrag. Regeringen vill således inte ha synpunkter på följande samt därmed sammanhängande delar:

- kapitel 4. Analys av regelverket och tillämpningen
- kapitel 10. Författningskommentarer
- avsnitt 8.2.3. Tvåårsregeln
- avsnitt 8.2.4. Utökad kontroll för att förhindra att kvinnor och barn kommer till Sverige och blir brottsoffer
- avsnitt 8.2.5. Skydd för brottsoffer

Förvaltningens synpunkter och förslag

Betänkandet handlar om våld, hot och kränkningar som drabbar utländska kvinnor och deras barn som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en man som lever i Sverige. Förvaltningen delar utredningens analys, som har sin utgångspunkt både i Sveriges internationella åtaganden vad gäller kvinnors mänskliga rättigheter och i den svenska jämställdhetspolitiken.

Bilagor

- 1 Sammanfattning av Kvinnor och barn i rättens gränsland, SOU 2012:45